

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online) tijdschriften van Boom uitgevers zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd. Alle artikelen die echter langer dan vijf jaar geleden zijn gepubliceerd, zijn vrij beschikbaar voor download en hergebruik. Toestemming van de uitgever is dan niet meer nodig.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Auteursrecht ten aanzien van tekst- en datamining en machinelearning is nadrukkelijk voorbehouden.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this article may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher. No part of this publication may be reproduced in the context of text and data mining for any other purpose which is not expressly permitted by law without permission of the publisher.

abonnementen@boom.nl
www.boom.nl

Psychoanalyse met kinderen en adolescenten als meesurfen — Een sportieve onderneming met vallen en opstaan

Bespreking van

Mary T. Brady (2024). *Psychoanalysis with adolescents and children — Learning to surf*. Londen: Routledge. ISBN 9781032765198, 115 pp., € 31,19

JOS DE KROON

Het gebeurt niet vaak dat psychoanalyse in verband wordt gebracht met sport, en zeker niet wanneer het surfen betreft. Toch weet Mary Brady, auteur van het boek *Psychoanalysis with adolescents and children — Learning to surf*, van kaft tot kaft deze metafoor levend te houden. Daar zit een zekere rechtvaardiging in wanneer men de turbulente fase in de ontwikkeling van kinderen en adolescenten in aanmerking neemt. Het is de vraag of de analyticus als luisterende en interpreterende hulpverlener moet leren mee te surfen om de patiënt te kunnen bijhouden. De auteur van deze combinatie van psychoanalyse en surfen wekt de indruk daarmee in te stemmen. Maar dan duikt meteen de vraag op hoe het dan is gesteld met de <heilige> psychoanalytische voorschriften van abstinentie en begrenzing. Brady heeft zeker oog voor dit dilemma. Zij wordt regelmatig geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag zoals verbale en soms ook fysieke agressie en het veelvuldig verzuim van afspraken. De auteur gaat hier soepel en creatief mee om. Zij beschrijft een casus waarin zij de omgang met een angstige en opstandige adolescent op psycho-

analytisch aanpast aan de omstandigheden. Zij verlaat de spreekkamer waar zij met de moeder is, en zoekt de patiënt op in de auto op de parkeerplaats voor de deur. Na wat heen en weer gepraat gaat het meisje mee naar binnen en wil wel verder praten wanneer de moeder zich terugtrekt en in haar plaats in de auto wacht tot de sessie voorbij is. Dit soort overtredingen van de <heilige> psychoanalytische wetten kunnen de voortgang van het therapeutisch proces dienen. Op zo'n moment is het surfen van de analyticus gerechtvaardigd. Een al te dogmatische toepassing van de psychoanalytische regels, die in de loop van de tijd zijn ontstaan, kunnen het oogmerk van de psychoanalyse — met name bij de behandeling van kinderen en adolescenten — in de weg staan. Voortrekkers in de psychoanalyse hebben met hun <afwijkend> gedrag de psychoanalyse verder geholpen. Voorbeelden daarvan zijn Ferenczi en Stack Sullivan, om maar te zwijgen van de onorthodoxe praktijkvoering van Freud zelf.

Brady heeft dit boek voornamelijk zelf geschreven en heeft zich in drie van de negen hoofdstukken laten bijstaan door een aantal coauteurs. De thema's die aan de orde komen bestrijken de behandeling van kinderen van ernstig alcoholverslaafde ouders, adolescenten die kampen met eetstoornissen, en jonge mensen met identiteitsproblemen. Indrukwekkend is de behandeling van een 5-jarige jongen, Justin geheten, die in de spreekkamer dermate veel lawaai maakt dat de burens bij de therapeut klagen. Zij wordt gedwongen Justin te begrenzen, wat zij met enige aarzeling doet, maar wat wel goed uitpakt. Bij deze behandeling maakt zij gebruik van Bions theorie over de transitie van -K naar K, wat in de ontwikkeling van het kind de overgang behelst van niet-weten naar bewust weten:

---

waar het grenzeloze overgaat naar het benoembare, wat meer een cognitieve en bewuste connotatie heeft.

Hoewel zij de naam van Green (p. 39) noemt, krijg ik niet de indruk dat Brady zijn opvattingen over het negatieve, de subjectieve beleving van de leegte in deze casus heeft meegewogen, terwijl dit relevant lijkt.

De laatste twee hoofdstukken brengen de sociaal-politieke omstandigheden de spreekkamer binnen. Aan de hand van de film *Cría Cuervos* van de Spaanse cineast Carlos Saura wordt de invloed van totalitaire regimes op de ontwikkeling van adolescenten en kinderen, en op de generaties daarna, in kaart gebracht. Door sociaal-politieke omstandigheden mee te nemen, maakt Mary Brady de gevolgen van trauma's voor meerdere generaties beter toegankelijk voor behandeling. Het laatste hoofdstuk beschrijft de isolerende gevolgen van de COVID-19-omstandigheden voor deze doelgroep. Juist de afzondering van leeftijdsgenoten en de bredere sociale omgeving kan desastreuze gevolgen hebben.

Alles bij elkaar geeft dit dunne boek een goed overzicht van psychoanalytische behandelingen van kinderen en adolescenten waarin de 'field theory' — een systeembenadering — onontbeerlijk is. Brady maakt

---

---

zeer uitgebreid gebruik van casuïstiek die meer dan de helft van de tekst uitmaakt. Op de achtergrond speelt de theoretische en praktische inbreng van Bion en Winnicott een aanzienlijke rol.

Wanneer ik terugkijk op de metafoor van het surfen vraag ik mij af hoever het meesurfen van de analytica gaat om als *baywatch* ook de verantwoordelijke positie voor het therapeutisch proces te kunnen innemen. In dit boek heeft Brady haar creatieve rol als kinder- en jeugdpsychoanalytica overtuigend vervuld. Dat zij haar vrijheid laat prevaleren boven de officiële voorschriften van de psychoanalyse, vind ik alleen maar een pluspunt.

Een kleine kanttekening betreft de redactie van het boek. Het professionele portretje van de auteur wordt driemaal afgedrukt, eenmaal op de achterflap en tweemaal op de eerste bladzijden van het boek. Dat is wat mij betreft iets te veel van het goede. En op pagina V staat onder het hoofdje *Forthcoming Titles* de titel van het onderhavige boek vermeld. Dat lijkt mij een uitglijder op de surfplank die vermeden had kunnen worden.

<https://doi.org/10.5553/PA/259027332026032002010>